

על מרכז טאוב | מחקר | אירועים | מדיה | צרו קשר

מי הם התורמים הישראלים?

מחבר: צוות מרכז טאוב
מחקר על קצה המזלג

18.02.2018

אחד ממנהגי חג פורים, שנציין בשבוע הבא, הוא לתת "מתנות לאביונים". כמו בחגים רבים אחרים, פורים הוא הזדמנות עבור ישראלים לתרום למען מטרה שהם מייחסים לה חשיבות. אולם מי הם התורמים הישראלים?

פילנתרופים בישראל

בעשורים האחרונים השתנו פניה של הפילנתרופיה בחברה הישראלית, ולצד מנהג הצדקה המסורתי התפתח סוג חדש של פילנתרופיה מודרנית. מחקר חדש של מרכז טאוב שערכו פרופ' קלוד בר רבי וחנן יונה ביקש לשרטט את מאפייניהם של הפילנתרופים הישראלים כיום. החוקרים בחנו את סכום התרומה ואת נדיבות התורמים (הנמדדת במונחים של שיעור התרומה מתוך ההכנסה) וחקרו את הקשרים בין מאפיינים אישיים לסיכוי לתרום. המחקר מבוסס על נתונים של רשות המיסים הישראלית בין השנים 1999 ל-2011, ולכן מייצגות רק אנשים אשר הגישו דוחות מס.

סך התרומות הפילנתרופיות שדווחו גדל פי ארבעה במונחים ריאליים: מ-153 מיליון שקלים לשנה ל-606 מיליון שקלים לשנה. התרומה השנתית הממוצעת בקרב הפילנתרופים הייתה 2,776 שקלים. עם זאת, פעמים רבות התרומה אינה עקבית – יש שתורמים רק פעם או פעמיים בכמה שנים ואינם מדווחים על שום תרומה בשנים אחרות, כך שהממוצע כולל גם את מי שלא תרמו דבר בשנה מסוימת. בניכוי התורמים שלא תרמו בשנה מסוימת, הממוצע השנתי עומד על 7,958 שקלים.

החוקרים מצאו כי כמעט 99 אחוזים מכל התורמים שדרשו החזרי מס בישראל הם יהודים. גילם הממוצע של התורמים הוא 48, ו-19 אחוזים מהתורמים הם משקי בית שבראשם עומדות נשים. כ-82 אחוזים מהתורמים הם נשואים, ובמשפחות התורמים יש 2.89 ילדים בממוצע. כ-34 אחוזים מהם נולדו מחוץ לישראל – כשליש ממדינות אסיה ואפריקה, כשליש מאמריקה, אוקיאניה ומערב אירופה, וכשליש ממזרח אירופה.

כ-93 אחוזים מהתורמים דיווחו כי הכנסתם העיקרית היא מיגיעה אישית (כלומר הכנסה פעילה כגון משכורת או הכנסה מעסק), והסיווג התעסוקתי הנפוץ ביותר בקרב התורמים היה "ארגונים" (למשל ארגונים חוץ-ממשלתיים, מלכ"רים וארגונים ציבוריים).

סדרות נתונים

כלכלה

חינוך

בריאות

שוק העבודה

תחומים נוספים

סדרות נתונים

הורדה

הדפסה

שליחה במייל

טוויטר

פייסבוק

שיתוף

המחקר מתמקד בקשר בין היקף התרומות, הנדיבות והסיכוי לתרום למאפייניהם של התורמים כפי שבאים לביטוי במשתנים דמוגרפיים, חברתיים וכלכליים.

הכנסה ותעסוקה:

במחקר נמצא כי אף שתורמים שהכנסתם גבוהה תורמים סכומים גבוהים יותר בממוצע, הרי בעלי הכנסה נמוכה נדיבים יותר בממוצע (כלומר תורמים יותר ביחס להכנסתם). מעניין לראות כי כשהכנסה עולה על 500 אלף שקלים חלה עלייה מתונה ברמת הנדיבות, והיא עולה ככל שהכנסה גבוהה יותר. פילנתרופים שמקור הכנסתם העיקרי היה מיגיעה אישית (דוגמת משכורת או הכנסה מעסק) תרמו בממוצע 1,285 שקלים יותר מאשר פילנתרופים שעיקר הכנסתם ממקור פאסיבי (דוגמת שכירות או רווחי הון), אך נטו להיות פחות נדיבים. ייתכן שהסיבה לכך היא שאמנם תורמים שהכנסתם מגיעה ממקור פעיל מרוויחים יותר בממוצע, אך הכנסתם רגישה יותר לתנודות פוטנציאליות ולסיכונים.

פילנתרופים המועסקים בהיי-טק, בתעשייה, בבנקאות ובפיננסים הם התורמים הגדולים ביותר, והם גם הנדיבים ביותר בהשוואה לפילנתרופים מתחומי עיסוק אחרים. לצד זאת, רק חלק קטן מן המועסקים בתחום ההיי-טק תורמים, וייתכן שהנורמות הפילנתרופיות טרם התבססו במגזר צעיר זה – כפי שהתבססו בענפים ותיקים יותר.

מגדר, גיל, מצב משפחתי ומספר ילדים:

משקי בית שבראשם נשים נוטים להיות נדיבים יותר בתרומותיהם, כלומר תורמים אחוז גבוה יותר מהכנסת משק הבית. עם זאת, משקי בית שבראשם גברים נוטים לתרום סכומים גבוהים יותר בממוצע.

במחקר נמצאה גם מגמה הקשורה לגיל שהיא ייחודית בספרות האקדמית: עד גיל 43 פילנתרופים מצמצמים מדי שנה את תרומתם המוצהרת, הן במונחי סכום התרומה הן במונחים של אחוז התרומה מהכנסתם, ואילו מגיל 43 ואילך הם מגדילים מדי שנה את תרומתם.

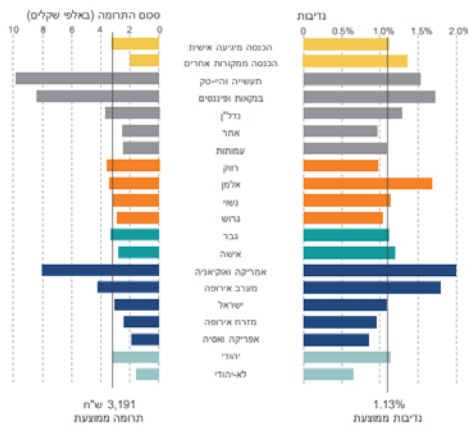
אשר למצב המשפחתי ולמספר הילדים, המחקר מראה כי יש מתאם בין נישואים ובין תרומות נמוכות יותר, ופילנתרופים אלמנים הם הנדיבים ביותר בבדיקה לפי מצב משפחתי. נוסף לכך, יש קשר חיובי בין מספר הילדים במשפחה לפעילות פילנתרופית, ועם כל ילד נוסף גדלה התרומה ב-542 שקלים.

עלייה והשתייכות לקבוצת מיעוט:

פילנתרופים שעלו לישראל תורמים יותר כסף מאשר פילנתרופים ילידי ישראל, והם גם נדיבים יותר. עולים חדשים נדיבים יותר מעולים ותיקים ותורמים סכומים גבוהים יותר בממוצע, ואילו דפוסי התרומה של פילנתרופים שעלו לישראל וחיים בה יותר מ-21 שנים דומים לאלו של תורמים ילידי ישראל. הסבר אפשרי לכך הוא שעולים חדשים מביאים עימם תרבות שונה של תרומה, אבל עם הזמן ובהדרגה הם מושפעים מדפוסי התרומה המקומיים.

אשר לקבוצות מיעוט, יש תת-ייצוג בולט של ערבים בפעילות הפילנתרופית המדווחת. אף שהערבים הם כ-20 אחוזים מכלל האוכלוסייה, רק אחוז אחד מהפילנתרופים שדיווחו על תרומות הם ערבים.

מוצעי גובה התרומה והנדיבות לפי מאפיינים אישיים של התורמים: ערכים חזויים לפי מודל רגרסיה רבת-משתנים

מקור: קלוד בר רבי ותנו יונת, מרכז טאוב
נוטים: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, מרשם האוכלוסין: רשות המיסים

משקי בית פילנתרופיים שונים ממשקי בית באוכלוסייה הכללית כמעט בכל קטגוריה שנבחנה: הכנסה שנתית, הרכב משפחתי וסיווג תעסוקתי. בעלי הכנסה גבוהה, בעלי הכנסה מעבודה והעובדים במגזר הנדל"ן או בארגונים ועמותות (ארגונים חוץ-ממשלתיים, מלכ"רים וארגונים ציבוריים) נוטים יותר מאחרים לפעילות פילנתרופית. עולים מאמריקה ומארצות הברית נוטים לפעילות פילנתרופית יותר מילידי ישראל, אסיה ואפריקה. נוסף לכך, לפילנתרופים יש בממוצע יותר ילדים מאשר לאוכלוסייה הכללית.

באופן כללי, ממצאי המחקר מצביעים על עלייה גדולה בכמות הפילנתרופיה בישראל, אך גם על ההבדלים המובהקים בהתנהגות פילנתרופית בין תורמים על בסיס משתנים סוציו-דמוגרפיים וכלכליים רבים. בכך, המחקר שופך אור על הבדלים מעניינים בין הפילנתרופים ובין האוכלוסייה הכללית. מהבחנות אלו מצטיירת דמותם של הפילנתרופים הישראלים ה"חדשים".